

(koszonymi przez tutejszych rolników), na których również znaleziono pojedyncze okazy, niemalże w bezpośrednim sąsiedztwie z korytem rzeki.

Skład florystyczny płatu z *Ostericum palustre* przedstawia poniższe zdjęcie.

Data 23. 08. 2001, północno-wschodni kraniec Hły, 20 m na N od rzeki Hżanki. Pokrycie warstwy „c” – 100%, warstwa „d” – znikomo. Pow. zdjęcia 30m². C: *Caltha palustris* (+), *Carex acutiformis* (5), *Cirsium rivulare* (1), *Equisetum limosum* (1), *Galium palustre* (+), *G. uliginosum* (+), *Geranium palustre* (1), *Lotus uliginosus* (+), *Lysimachia nummularia* (+), *Lythrum salicaria* (1), *Ostericum palustre* (+), *Poa palustris* (1), *P. pratensis* (+), *Phragmites communis* (2), *Stellaria uliginosa* (+), *Veronica chamaedrys* (+). D: *Carielgonella cuspidata* (1)

Rowy melioracyjne odprowadzające wodę z terenów zajętych przez wyżej wspomniane związki roślinności (w celu pozyskania ich dla celów gospodarczych), mogą zagrozić dalszej egzystencji już bardzo skromnej populacji tego interesującego gatunku.

Summary. New locality of *Ostericum palustre* (Umbelliferae) on the Hża Foreland (Wyżyna Małopolska Upland). *Ostericum palustre* Besser is a rare species in Poland. It is classified to the group of the endangered taxa (E) in Poland. In year 2000, the species has been found in Kolonia Jedlanka near Hża and in NE – part of Hża village (square of the ATPOL grid: EE38). Modified map of *O. palustre* distribution in Poland is also presented.

LITERATURA

ZAJĄC A. & ZAJĄC M. (red) 2001. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce. ss xii + 716. Nakładem Pracowni Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.

ZARZYCKI K. & SZELAĞ Z. 1992. Czerwona lista roślin naczyniowych zagrożonych w Polsce. – W: K. ZARZYCKI, W. WOJEWODA & Z. HEINRICH (red.), Lista roślin wymierających i zagrożonych w Polsce. Wyd. 2. ss. 87–98. Instytut Botaniki im. W. Szafera, Polska Akademia Nauk, Kraków.

EDWARD BRÓŻ, *Zakład Botaniki, Instytut Biologii, Akademia Świętokrzyska im. J. Kochanowskiego w Kielcach, ul. Świętokrzyska 15, PL-25-406 Kielce, Polska;*

MARCIN NOBIS, RENATA PIWOWARCZYK, *Instytut Botaniki, Uniwersytet Jagielloński, ul. Kopernika 27, PL-31-501 Kraków, Polska; e-mail: nobis@fagus.ib.uj.edu.pl; piwowr@fagus.ib.uj.edu.pl*

Przyjęto do druku: 11.01.2002 r.

Nowe stanowiska *Adenophora liliifolia* (Campanulaceae) na Przedgórzu Hżeckim (Wyżyna Małopolska)

Adenophora liliifolia (L.) Besser jest gatunkiem elementu euroszyberyjskiego o dysjunktywnym zasięgu (euroszyberyjskim, wschodnio i zachodnio-szyberyjskim), osiagającym część zachodniej granicy zasięgu na terenie naszego kraju. Gatunek ten związany jest ze świetlistymi dąbrowami (rząd *Qercetalia pubescentis*) oraz zaroślami kserotermicznymi

rzędu *Prunetalia*. Aktualnie występuje na zaledwie kilkudziesięciu potwierdzonych stanowiskach w całej Polsce (ZAJĄC & ZAJĄC 2001), jednak na większości stanowisk jest od dawna nie odszukany lub wymarły. Z powyższych względów zamieszczono go na liście gatunków objętych ochroną ścisłą oraz zaliczono do grupy gatunków narażonych (kat. V) w naszym kraju (ZARZYCKI & SZELĄG 1992), a rzadkich (kat. R) w Krainie Świętokrzyskiej (BRÓZ 1990).

Dotychczas z Przedgórza Hżeckiego znane były trzy stanowiska tego gatunku, z których dwa zostały potwierdzone. Są to: stanowisko w „starej porębie” (lokalna nazwa lasu) oddział leśny 39, leśn. Niwy, nadleśn. Marcule, kwadrat ATPOL **EE47** (SZAFER 1923). Populacja ta liczy aktualnie 3 osobniki, obok których rosły m. in.: *Campanula cervicaria* L., *C. glomerata* L., *Digitalis grandiflora* Mill., *Hypericum montanum* L., *Lilium martagon* L., *Luzula pallescens* Sw., *Melittis melissophyllum* L. oraz stanowisko znajdujące się w Krzemionkach Opatowskich koło Ostrowca Świętokrzyskiego, kwadrat ATPOL **FE60** (GŁAZEK 1976; BRÓZ 1991). Kilkadziesiąt osobników tego gatunku występuje tu na neolitycznym polu górniczym oraz przy zabudowaniach znajdujących się w istniejącym tam rezerwacie archeologicznym. Na terenie tym rośnie ponadto wiele rzadkich gatunków roślin naczyniowych, jak na przykład: *Cephalanthera rubra* (L.) Rich., *Cypripedium calceolus* L., *Gentiana cruciata* L., *Koeleria grandis* Besser ex Gorski, *Laserpitium latifolium* L. czy *Libanotis pyrenaica* (L.) Bourg.

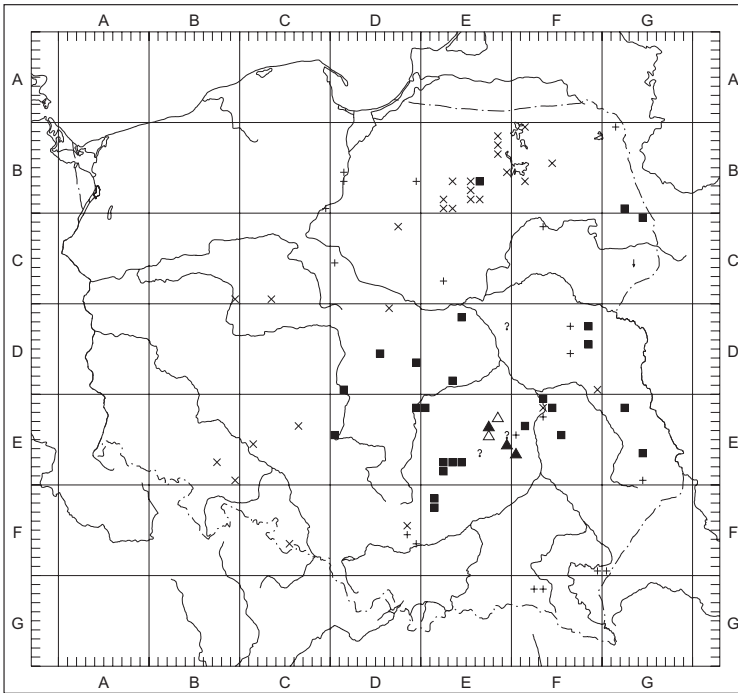
Stanowiska *Adenophora liliifolia* podane przez ROSTAFIŃSKIEGO (1872) z okolic Sienna, kwadrat **FE40** – nie odnaleziono.

Przedstawiona mapa rozmieszczenia analizowanego gatunku zawiera uaktualnione daty rozmieszczenia (Ryc. 1) oraz poprawione błędnie zlokalizowane stanowiska tego gatunku na terenie Przedgórza Hżeckiego (ZAJĄC & ZAJĄC 2001). Chodzi tu o stanowisko podane przez TACIKA (1971 prawdopodobnie za SZAFEREM 1923), błędnie zlokalizowane w kwadracie EE38. Stanowisko to zlokalizowane zostało przez autorów w kwadracie ATPOL **EE47** (patrz wyżej). Weryfikacji poddana została także data podana przez GŁAZKA (1989, materiały npbl. – baza danych ATPOL) z okolic Zalesic koło Wierzbicy (Równina Radomska), błędnie zlokalizowana w kwadracie ATPOL EE37. Stanowisko to, potwierdzone przez autorów, zlokalizowane jest w kwadracie ATPOL **EE28**, 206 i 205 oddział leśny, leśn. Modrzejowice, obręb Radom, nadleśn. Radom. Występuje tu kilka pojedynczych okazów *Adenophora liliifolia*, obok którego rosły m.in.: *Digitalis grandiflora*, *Galium odoratum* (L.) Scop., *Hepatica nobilis* Schreb., *Hypericum montanum*, *Lilium martagon*, *Melittis melissophyllum*, *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Serratula tinctoria* L. i *Viburnum opulus* L.

W trakcie badań florystycznych prowadzonych w latach 1999–2001 znalezione zostały także kolejne trzy, nowe stanowiska *Adenophora liliifolia* na terenie Przedgórza Hżeckiego.

Pierwsze z nich zlokalizowane jest w kwadracie ATPOL **EE37** przy drodze oddziałowej pomiędzy 8 a 14 oddziałem leśnym, leśn. Polany, nadleśn. Marcule. Znalezione tu 12 okazów (8 kwitnących), które rosły w towarzystwie takich roślin, jak m.in.: *Aruncus sylvestris* Kostel. i *Digitalis grandiflora*. Kolejne stanowisko zlokalizowane jest 600 m na NW od wsi Sudół koło Ostrowca Świętokrzyskiego w 3. i częściowo 4. oddziale leśnym,

leśn. Kotówka, obręb Ostrowiec, kwadrat ATPOL **FE60**. Rośnie tu około 30 okazów, z czego większość kwitnie i owocuje. W ich towarzystwie rosną m. in.: *Digitalis grandiflora* (masowo), *Convallaria majalis* L., *Melampyrum nemorosum* L., *Melittis melisophyllum*, *Potentilla alba* L. Trzecie stanowisko *Adenophora liliifolia* znalezione zostało 2 do 3 km na SWW od wsi Wólka Modrzejowa, leśn. Zawały, nadleśn. Lubienia, kwadrat ATPOL **EE59**. Występuje tu dość liczna populacja tego gatunku, licząca około 50 osobników, rosnących w kępach oraz pojedynczo. Około połowa tej populacji kwitła, reszta okazów występowała w stanie płonnym.

Ryc. 1. Rozmieszczenie *Adenophora liliifolia* (L.) Besser w Polsce (według ZAJĄC & ZAJĄC 2001, zmieniona i uzupełniona). ▲ – nowe stanowisko, △ – stanowisko o zmienionej lokalizacji, ■ – stanowisko obecnie istniejące, x – stanowisko nie potwierdzone, + – stanowisko zanikłe, ? – stanowisko wątpliwe.

Fig. 1. Distribution of *Adenophora liliifolia* (L.) Besser in Poland (after ZAJĄC & ZAJĄC 2001, changed and supplemented). ▲ – new station, △ – station of changed locality, ■ – presently existing station, x – station not confirmed at present, + – extinct station, ? – uncertain station.

Summary. New locality of *Adenophora liliifolia* (Campanulaceae) on the Iłża Foreland (Przedgórze Iłżeckie, Małopolska Upland – Wyżyna Małopolska). *Adenophora liliifolia* (L.) Besser. is a species disappearing in flora of Poland. Its population in most stations have become extinct or have not been confirmed long ago. For this reason in Poland it is included to the group of vulnerable plants (V). In the territory of the Iłża Foreland between 1999–2001 new stations have been found in three squares of the ATPOL grid: EE37, EE59, FE60. Changed and supplemented map of *A. liliifolia* distribution in Poland is also presented.

LITERATURA

- BRÓZ E. 1990. Lista wymierających i zagrożonych gatunków roślin naczyniowych Krainy Świętokrzyskiej. – Roczn. Świętokrz. **17**: 97–106.
- BRÓZ E. 1991. Archeologiczne i przyrodnicze wartości rezerwatu „Krzemionki Opatowskie” na Kielecczyźnie. – Chrońmy Przyr. Ojcz. **47**(6): 27–39.
- GLĄZEK T. 1975. Roślinność rezerwatu archeologicznego Krzemionki Opatowskie koło Ostrowca Świętokrzyskiego. – Ochr. Przyr., **40**: 139–162.
- ROSTAFIŃSKI J. 1873 [“1872”]. Florae polonicae prodromus. – Verh. k.k. zool.–bot. Ges. Wien.: 81–208.
- SZAFER W. 1923. Zapiski florystyczne. – Acta Soc. Bot. Pol. **1**(1): 55–57.
- TACIK T. 1971. *Adnophora* Fisch. – W: B. PAWŁOWSKI & A. JASIEWICZ (red.). Flora polska. Rośliny naczyniowe Polski i ziem ościennych. **12**, ss. 88–89. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa – Kraków.
- ZAJĄC A. & ZAJĄC M. (red) 2001. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce. ss. xii + 716. Nakładem Pracowni Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- ZARZYCKI K. & SZELĄG Z. 1992. Czerwona lista roślin naczyniowych zagrożonych w Polsce. – W: K. ZARZYCKI, W. WOJEWODA & Z. HEINRICH (red.), Lista roślin wymierających i zagrożonych w Polsce. Wyd. 2. ss. 87–98. Instytut Botaniki im. W. Szafera, Polska Akademia Nauk, Kraków.

MARCIN NOBIS i RENATA PIWOWARCZYK, *Instytut Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, ul. Kopernika 27, PL-31-501 Kraków, Polska: nobis@fagus.ib.uj.edu.pl; piowowr@fagus.ib.uj.edu.pl*

Przyjęto do druku: 11.12.2001 r.

Nowe w Polsce stanowiska *Glyceria striata* (Poaceae)

Glyceria striata (Lam.) A. S. Hitchc. [*G. nervata* (Willd) Trin., *Poa striata* Lam.] z natury występuje w Ameryce Północnej, w dwóch odmianach: var. *striata* i var. *stricta* (Scribner) Fernald. (podnoszonych czasami do rangi podgatunków) (GLEASON 1974). Spośród innych amerykańskich gatunków odznacza się najmniejszymi rozmiarami kłosek. Mapę rozmieszczenia obydwu taksonów podał HULTÉN (1968).

Występowanie *Glyceria striata* w Europie zostało odnotowane po raz pierwszy jeszcze z końcem XIX w., we Francji, a dalsze jej stanowiska zostały podane z nielicznych stanowisk w Szwajcarii, Austrii, Niemczech, Szwecji i na Ukrainie (HOLUB 1980; BABCZYŃSKA-SENDEK & SENDEK 1989). Ostatnio pojawiła się także w Rosji, w okolicach Moskwy (prof. N. N. Tsvelev – informacja listowna). Na naszym kontynencie *G. striata* wraz z *G. lithuanica*, z którą bywa najczęściej mylona, została zaliczona przez HOLUBA (1980) do sekcji *Striatae*. Obydwa gatunki różnią się jednak przede wszystkim wielkością kłosek, długością plew i plewek, które u *G. striata* są znacznie mniejsze oraz wyraźne zaznaczeniem unerwieniem plewek dolnych (BABCZYŃSKA-SENDEK & SENDEK 1989).

Pierwsze w Polsce stanowisko omawianego gatunku (polska nazwa: manna prażko-